

Alvdal kommune

SÆRUTSKRIFT

Arkivsak: 10/1149

SAMLET SAKSFREMSTILLING - HØRING - KULTURSKOLELØFTET

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
11/11	Formannskapet	18.02.2011

Endelig vedtak fattes i: Formannskapet

Andre dokumenter i saken:

14.12.2010 KULTURSKOLEUTVALGETS RAPPORT UTE PÅ HØRING

Melding om vedtak sendes til

Kunnskapsdepartementet, Postboks 8119 Dep, 0032 OSLO

Saksopplysninger:

Saksframstillingen er felles for Alvdal og Tynset kommuner

Den 22. desember 2009 oppnevnte Kunnskapsdepartementet et utvalg som blant annet skulle se nærmere på de utfordringene og mulighetene som ligger i et styrket samarbeid mellom kulturskolen, grunnskolen og SFO, og gi forslag til hvordan ulike kulturskoleaktiviteter og andre kulturaktiviteter bedre kan legges inn i tilknytning til skoledagen. Utvalgets arbeid ble initiert på bakgrunn av punkt 4 i Kulturløftet II:

"Det skal gjennomføres et kulturskoleløft slik at alle barn som ønsker det får et kulturskoletilbud av god kvalitet til en rimelig pris. Dette skal sikres ved statlige stimuleringsmidler og en solid kommuneøkonomi. Utvikling av et mer omfattende kulturskoletilbud i tilknytning til SFO/skole skal utredes. Det skal være rom for ulik lokal organisering av kulturskolen. Det skal legges til rette for synliggjøring av kulturskolen og for talentutvikling."

Utvalget ble bedt om å synliggjøre ulike alternativer som bidrar til å sikre et forsterket og likeverdig kulturskoletilbud for flere barn til en rimelig pris, med god kvalitet og en effektiv utnyttelse av ressursene. Utvalget avla 7. september sin rapport *Kulturløftet: kulturskole for alle* for statsråd Kristin Halvorsen.

I den forbindelse inviterer Kunnskapsdepartementet til en bred høring. Høringsfrist er 14.02.11.

Kulturskoleløftet i Kulturløftet II

I 2005 framsatte regjeringen i Soria Moria-erklæringen, Kulturløftet I. Her var visjonen for kulturskolene at alle barn skulle ha et tilbud om plass i kulturskolen til en rimelig pris (Regjeringserklæringen 19.10.2005). Dette ble fulgt opp i pkt 4 i Kulturløftet II (12.8.2009):

Det skal gjennomføres et kulturskoleløft slik at alle barn som ønsker det får et kulturskoletilbud av god kvalitet til en rimelig pris. Dette skal sikres ved statlige stimuleringsmidler og en solid kommuneøkonomi. Utvikling av et mer omfattende kulturskoletilbud i tilknytning til SFO/skole skal utredes. Det skal være rom for ulik lokal organisering av kulturskolen. Det skal legges til rette for synliggjøring av kulturskolen og for talentutvikling.

Over 120 000 barn og unge går i kulturskole i Norge. Fra 2006-2009 fikk om lag 4 000 flere plass, men mange står fortsatt på venteliste. I opplæringsloven er det slått fast at alle kommuner skal ha tilbud om kulturskole, men det er store forskjeller mellom kommunene både når det gjelder tilbud og pris.

Regjeringens mål er at flere skal få utvikle sine talenter og få gode opplevelser med kunst og kultur. I skolen skal kunst og kultur både ha en sentral plass som fag og kunnskapsområder, og kunne bidra til variasjon og motiverende arbeidsmåter.

Sammendrag av utvalgets innstilling

1. Kunstfagenes relative tilbakegang i grunnopplæringen og i lærerutdanningen for grunnskolen er svært uheldig. Fagenes relative andel av samlet timetall er svekket de siste 15-20 årene. Estetiske valgfag er gradvis tatt bort i samme tidsrom. Kravet om minst ett obligatorisk praktisk-estetisk fag i grunnskolelærerutdanningen ble fjernet f.o.m. læreplanen i 2003. Og estetiske ferdigheter er ikke med blant de fem "grunnleggende" i Kunnskapsløftets læreplaner fra 2006. Det er svært betenkelig dersom kunsthag og estetiske arbeidsmåter fortsatt skal svekkes både i grunnopplæringen og i lærerutdanningen.

Utvalget anbefaler at elever på ungdomstrinnet kan velge fra kunsthagene i videregående opplæring innenfor for faget Utdanningsvalg.

Utvalget anbefaler videre at det innføres kompetansekriterier for å undervise i kunsthag, tilsvarende andre fag, og at dette nedfelles i den varslede kompetanseforskriften.

2. Mandatet sier at "Utvalget skal blant annet..." Utvalget tolker uttrykket 'blant annet' slik at dette innebærer at utvalget kan bruke sitt skjønn i valg av temaer innenfor mandatets øvrige rammer. Det er derfor utvalgets klare oppfatning at det må se på kulturskoleutviklingen i et lengre tidsperspektiv enn bare konsentrert til elever i småskolen. Det er mange grunner til dette: Opplæring i kulturskole krever langsiktighet. Vekten på talentutvikling i ett av mandatpunktene krever noe langt mer enn et SFO-perspektiv, og samspillet mellom bredde- og talentutvikling trenger mange år for å bli gjensidig fruktbart.

3. Det er mange og varierte muligheter for samarbeidstiltak mellom grunnopplæring, SFO, kulturskole, frivillige kulturtiltak for og blant barn og unge, som kan styrke både skolens kunsthag og estetiske arbeidsmåter i flere fag. Flere av mandatpunktene handler nettopp om disse mulighetene. Utvalget understreker her tre hovedutfordringer – som begge bygger på følgende hovedsyn: De viktigste, mest fornuftige og bærekraftige eksemplene og modellene er bygget ut gjennom ressurser og initiativ nedenfra og innenfra – ikke gjennom direktiver ovenfra og utenfra.

Forskjellige organisatoriske og administrative løsninger skal tilpasses lokale forhold, skal tjene kulturskolens verdier, interesser og kvaliteter og må oppleves som hensiktsmessige for dem som arbeider i kulturskolen. Utvalget ser det som framtidsrettet og nødvendig at modellene, der kulturskoleelever, enkeltvis eller i smågrupper, tas ut fra ordinær

grunnskoleundervisning, utvikles videre, og at det klargjøres fra sentralt hold hvordan dette kan løses enda smidigere i forhold til lover og forskrifter. Det må derfor gjøres endringer i Opplæringsloven. Gjennom utvalgets kulturskoleundersøkelse, høringsmøter, seminarer og konferanser, skriftlige innspill m.m. er utvalget blitt kjent med mange varierte faglige og pedagogiske samarbeidstiltak mellom kulturskoler og andre aktører. Det er en hovedutfordring for utvalget å foreslå hvorfor og hvordan noen av disse tiltakene bør prioriteres ved tildeling av utviklingsmidler – både for å videreutvikle sin egenart og for å kunne stimulere og inspirere andre.

4. Samarbeidet Kulturskole - SFO skal være et opplæringstilbud. Dette krever planmessig og målrettet arbeid – og kompetente kulturskolelærere, gjerne i kombinerte stillinger (jf. pkt. 5).
5. Kulturskolelærernes faglige og pedagogiske kompetanse er avgjørende for kulturskolenes kvalitet. Utdanningsinstitusjonene har her et ansvar. Men mange steder ligger den største utfordringen i mangel på kombinerte stillinger som kan bidra til samarbeid mellom kunstfaglig opplæring i grunnskole, SFO, kulturskole, frivillige lag/foreninger m.fl. Det er viktig å få fram slike modeller – og stimulere til erfaringsspredning. På denne bakgrunn anbefaler Kulturskoleutvalget at det legges bedre til rette for kombinerte stillinger i kulturskolen i samarbeid med skoleverket.
6. Kulturløftet II har ambisiøse målsettinger for kulturskolen. Realisering av disse målsettingene vil, etter utvalgets oppfatning, måtte medføre en betydelig økning i den statlige ressursbruken til kulturskolesektoren. Fortsatt statlige stimuleringsmidler til kulturskoleutvikling må økes betydelig fra årets 40 millioner, dersom kulturskolen skal komme videre i sitt målrettede utviklingsarbeid.
7. Utvalget foreslår at det etableres en todelt tilskuddsordning, i tråd med mandatets ordlyd og regjeringens intensjoner. Begge de foreslåtte ordningene skal fungere side om side: Tilskuddsordning nr 1 – Utviklingsmidler til kulturskolen – er en ordning der midler tildeles etter søknad. Ordningen skal primært benyttes til å videreutvikle ulike modeller og tiltak. Utvalget foreslår at det opprettes et eget tildelingsutvalg for denne ordningen. Tilskuddsordning nr 2 – Stimuleringsmidler til kulturskolen – er en ordning der den enkelte kommune mottar en viss andel av de statlige stimuleringsmidlene, forutsatt at visse kriterier er innfridd. De statlige stimuleringsmidlene vil, gjennom denne ordningen, kompensere for kommunens merutgifter knyttet til innføringen av maksimumspris og til drift av nye elevplasser. Utvalget foreslår at denne ordningen blir administrert av Kunnskapsdepartementet gjennom Fylkesmannen.
8. Kulturskoleutvalget ser det som helt nødvendig med forskrift og sterkere statlig budsjettstyring for kulturskolen, om "alle barn og unge som ønsker det skal få et kulturskoletilbud av høy kvalitet til rimelig pris". Utvalget foreslår at maksimumspris gjeninnføres, og at denne ikke skal overstige kr 2000 pr år. I tillegg må stimuleringstiltakene være omfattende, treffende, forutsigbare og langsiktige for å nå målet om "kulturskoletilbud av høy kvalitet". Kulturskoleutvalget foreslår forskrift for kulturskolen, knyttet til § 13-6 i Opplæringsloven. Som en konsekvens av forslag om forskrift til § 13-6 i Opplæringslova, ber Kulturskoleutvalget om at det tas inn en forskriftshjemmel i samme lovparagraf.

I tilknytning til forslaget om forskrift til § 13-6 i Opplæringsloven, foreslår utvalget å oppdatere lovteksten til: Alle kommunar skal aleine eller i samarbeid med andre kommunar ha eit kulturskoletilbod (vår utheving) til barn og unge, organisert i tilknytning til skoleverket og kulturlivet elles. Dette forslaget innebærer ingen realitetsendring, men en oppdatering som tilsvarer realitetene i dagens kulturskoler.

Videre foreslår Kulturskoleutvalget en videreføring av ordningen med stimuleringsmidler som i prinsippet gis alle kommuner. Utvalget foreslår også kriterier for statlig støtte og en metode for fordeling av stimuleringsmidlene (jf. Pkt. 7).

9. Realisering av Kulturskoleløftet har både faglige, organisatoriske og økonomiske konsekvenser av omfattende karakter. Dette innebærer at behovet for dokumentasjon og forskning er stort. Det må i denne sammenhengen legges vekt på å ivareta det kulturfaglige perspektivet. Dette krever særlig omtanke, siden den kulturfaglige forskningskompetansen ofte synes å være mangelvare. Det bør i større grad drives utviklingsarbeid i kulturskolen.

Utvalget vil understreke betydningen av å slutføre forskningsbaserte evalueringer før en gjør vesentlige endringer i store statlige ordninger, og understreker behovet for en løpende kunnskapsproduksjon om kunst og kultur for barn. Dette er særlig relevant i et dannelses- og utviklingsperspektiv.

Kulturskoleutvalget ser i utgangspunktet to klare behov for evaluering. Det ene er knyttet til Kulturskoleløftet som helhet, og det andre er knyttet til de ulike prosjektene som tildeles utviklingsmidler. I valget av forskningsdesign er det viktig å ta utgangspunkt i et miljø som har bestillerkompetanse i kulturforskning. Utvalget vil i denne sammenheng peke på Norsk kulturråds forsknings- og utviklingsseksjon.

Saksvurdering:

Kommentarer til høringsuttalelse fra Tynset og Alvdal kommuner

Tynset og Alvdal har et tett kulturskolesamarbeid, selv om dette ikke er formalisert.

Det er derfor naturlig at de to kommunene sender en likelydende uttalelse. Saken skal opp i begge formannskapene noen dager etter høringsfristen. Vi må derfor sende en foreløpig uttalelse innen fristen, og så ettersende formannskapenes innstilling.

Tynset og Alvdal kommuner har litt forskjellige utfordringer på et par punkter:

Tynset kommune har i 25 år hatt en ordning der elevene får anledning til

kulturskoleundervisning i skoletiden. Dette er ikke innført i Alvdal enda, men er en del av den utviklingen regjeringen ønsker. Når det gjelder andel grunnskoleelever med kulturskoleplass, ligger Alvdal på det som har vært et nasjonalt mål: 30% dekning. Tynset har i løpet av de siste årene bygget seg opp mot samme nivå, men må nå på grunn av stram kommuneøkonomi bygge tilbudet ned igjen, og vil da havne et godt stykke lavere enn dette målet. Hvis det blir aktuelt å innføre stimuleringsmidler som gis kommunene fram til de har nådd et slikt nasjonalt mål om dekningsgrad, vil Alvdal få mindre statlig støtte til tross for at kommunen har satset mer på kulturskole enn Tynset. Alternativ A for fordeling av stimuleringsstøtte, som er det rapporten går inn for, vil imidlertid gi stimuleringsstøtte til begge kommunene, se nedenfor.

Vi ser også at målet om en dekningsgrad på 30% er for lavt, slik rapporten også antyder, idet en rekke nye uttrykksformer har kommet inn i kulturskolen.

Når det gjelder pris, ligger Tynset i dag drøyt 300 kr over det som foreslås som maksimumspris for en kulturskoleplass, nemlig kr 2000 per år. Det samme gjelder for Alvdal.

I punkt 7 i sammendraget foreslås det at stimuleringsmidler til kulturskolen blir en ordning der den enkelte kommune mottar en viss andel av de statlige stimuleringsmidlene, forutsatt at visse kriterier er innfridd. Det forutsettes at kommunens egen ressursbruk opprettholdes på minst samme nivå som før ordningen innføres. Ordningen vil medføre at kommuner som nominelt reduserer eget bidrag til kulturskolen, ikke vil motta disse stimuleringsmidlene. Det legges også til grunn at en i 2014 skal nå målsettingen om at 30% av elevene i grunnskolen skal få plass i kulturskolen. Målet med midlene vil være å kompensere for kommunens merutgifter knyttet til innføringen av maksimumspris og til drift av nye elevplasser. Når målsettingen om 30% dekning på landsbasis er oppnådd, inngår de statlige stimuleringsmidlene i rammetilskuddet til kommunene. Utvalget understreker imidlertid at målsettingen om 30% dekning trolig vil være for lav når kulturskolen har gjennomgått en videreutvikling og har et bredt og variert tilbud innenfor alle kunstfag.

Utvalget foreslår to ulike alternativer når det gjelder stimuleringsmidler:

I alternativ A gis det stimuleringsmidler også til kommuner som har nådd målsettingen. I alternativ B prioriteres de kommunene som har relativt færrest elevplasser i kulturskolen, mens de som har nådd målsettingen ikke vil få tilskudd. Med alternativ B ville Tynset få tilskudd, men ikke Alvdal. Både Tynset og Alvdal ser imidlertid at selv med 30% dekning er det lange ventelister. For Tynsets vedkommende har vi mange elever i gruppeundervisning på dans og billedkunst, men lange ventelister på instrumentalundervisning. Å stirre seg blind på dekningsgrad sier derfor ikke alt om hvor godt kulturskoetilbud en kommune har. Hvis regjeringen skal nå målet om kulturskoleplass til alle som ønsker det, er det alternativ A som må brukes, og det er dette alternativet utvalget går for.

Det nevnes at en metode for fordeling av stimuleringsmidlene kan være å ta utgangspunkt i kommunens netto driftsutgifter til sin kulturskole i prosentvis forhold til det samlede nasjonale beløpet. Tallene hentes fra Kostra. Den enkelte kommune mottar så prosentvis samme andel av de statlige stimuleringsmidlene, forutsatt at det framlegges dokumentasjon av de ideelle kriteriene, som da innfris for dette beløpet. Kommuner som allerede har innført makspris og nådd målsettingen om dekningsgrad, kan da innfri andre ideelle kriterier, som subsidiering av dirigenter og instruktører for det frivillige kulturlivet, gratis utlån av instrumenter og utstyr, utvikling og etablering av flere fagtilbud, fjerning av materiellavgifter i visuelle kunstfag.

HØRINGSUTTALELSE KULTURSKOLELØFTET

Nedenfor følger en høringsuttalelse basert på det vi opplever som viktigst for kulturskolene i våre to kommuner. Kulturskolene er på mange måter grunnmuren i kulturlivet. Her gis barn og unge kvalifisert opplæring i ulike estetiske uttrykksformer. Samtidig er kompetansen kulturskolene tilfører vår region en viktig ressurs også i det frivillige kulturlivet. Kulturskolene samarbeider på mange ulike arenaer.

Hva er viktig så for Tynset og Alvdal kulturskoler?

- Økonomi for å kunne ta unna ventelister

Det er lange ventelister, særlig på Tynset. Det er kun friske midler i form av faste overføringer slik at lærere kan ansettes, som kan endre disse listenes lengde. Kulturskolene er allerede i dag veldig flinke på å strekke grenser så langt som mulig for å få plass til så mange elever som mulig.

Et viktig kriterium er at det er midler til å innfri barnets ønske i det barnet faktisk ønsker å lære, og ikke når kommunen har økonomiske rammer til å gi et tilbud. I verste fall har barnet da mistet iver og glød som faktisk må til for å greie å motivere seg for læring.

Økonomi handler også om lokaler og arbeidsforhold som er gode nok for lærerne. Ved at kulturskolen i størst mulig grad er samlet, kan lærere som i stor grad jobber sjølstendig føle fellesskap med andre lærere. Slik oppstår gjerne også spirene til gode samarbeidsprosjekter.

- Stimuleringsmidler/utviklingsmidler

Stimuleringsmidler for å nå 30% målet er bra, men alternativ A) og B) vil slå veldig ulikt ut for Alvdal og Tynset. Alvdal har i mange år satset på kulturskole og har nådd 30%. Tynset har i løpet av de siste årene bygget seg opp til 30% dekning, men må nå bygge tilbudet ned igjen på grunn av en meget stram kommuneøkonomi. Ventelistene øker. Vi ser samtidig at 30% dekning, slik utvalget også er inne på, kan være et for lavt mål når nye kunstuttrykk også er inne i kulturskolen. Tynset har mange danseelever og flere billedkunstgrupper. Dette har bidratt til god dekningsgrad, fordi gruppeundervisning er billigere og lettere å få til innenfor trange budsjetter. Samtidig har vi derfor lange ventelister på instrumentalundervisning. Dekningsgraden alene sier ikke alt om en kommunes kulturskoletilbud.

En bør søke at alle kommuner får ta del i stimuleringsmidlene så fremt de viser til planer for utvikling av kulturskolen, og derav kortere ventelister og flere elever, evt. at en bruker midlene til å oppfylle andre ideelle kriterier, jmf. forslag i rapporten.

Utviklingsmidler må økes i antall kroner. Årets søknadsrunde viser dette og det er mange skoler som ikke søkte denne gangen også. Utviklingsmidlene bør kunne brukes på dristige og nye tilbud innen kulturskolen, som kokkekunst/mateestetikk, brukskunst/kunsthåndverk, sportsgymnastikk og annen idrett som grenser opp til kulturuttrykk

- Muligheten for å kunne legge timer inn i skoletid og slik kunne ta ut elever (1-4 stk) fra undervisning.

Dette kan ha en økonomisk utfordring fordi en ideelt sett burde utvidet skoledagen for alle elever slik at ingen mistet minimumskravet til undervisning.

Når det er sagt tror vi Tynset kan vise til 25 år med samhandling og suksess grunnskole – kulturskole imellom. Vi gir elever spesialkompetanse grunnskolelærere ikke har.

Vi gir elever enetid med voksen pedagog.

Vi lar eleven oppleve mestring og ferdighet, dette er viktig for selvfølelsen til hver enkelt elev.

Vi sender tilbake fornøyde elever som har fått utfolde seg innen en læringsarena de selv har valgt.

Det er likevel viktig å poengtere at denne problemstillingen også må vurderes fra et skolefaglig ståsted. Det er mange som mener mye om hva skolehverdagen skal romme. Økt mengde fysisk aktivitet er et mye diskutert tema. Utfordringen er at skoledagens totale lengde ikke kan bli for lang.

- Mer samarbeid med barnehage, grupper for alle aldre.

En må gjerne satse før 1.-4. klasse også. Barnehagebarn burde hatt et organisert kulturtilbud med faglig kompetanse tilført. Pr i dag er det helt opp til interessene til de ansatte om noen gir tilbud innen kulturaktiviteter.

Satsing på 1.-4. klasse er spennende. Her må det da inn midler slik at lærerne fra kulturskolen kan inn og gi undervisning i mindre grupper. Kulturskolenes særpreget er at lærer jobber tett på få elever. Hver elev skal være synlig. Dette er viktig, og noe som ofte gjør at eleven holder ut lenge i kulturskolen, uten egentlig å nå veldig langt på sitt instrument. Vi tror det er en viktig dimensjon ved kulturskolen.

- **Tettere samarbeid med skole,**

Vi kunne helt sikkert kombinert grunnskole/kulturskole som arbeidsplass for lærerkrefter som har høy kompetanse innen kunstfag.

I dag vegrer flere seg for det av ulike grunner: dårligere lønn, ulike vilkår, delt arbeidsplass gir gjerne flere møter, kulturskolebiten er på kveldstid, lokaler/arbeidsforhold fysisk.

- **Forskrift for kulturskolene**

Det er viktig å få avklart at kulturskolelærere er lærere ansatt i kommunen (ikke fagarbeidere).

Lovfestingen i opplæringsloven må utdypes slik at den faktisk sier noe om hva, hvordan, hvor mye og for hvem.

Det må også avklares hvor vidt resten av opplæringsloven gjelder for kulturskoleansatte. Kulturskolen lever i et vakuum mellom frivillig aktivitet/fritidsaktivitet, og skole med de rettigheter dette innehar.

Ved en forskrift til loven ville en få konkretisert mye.

Det er viktig at lov og forskrift hjemler en likestilling av grunnskolelærere og kulturskolelærere.

- **Kulturskolen som kommunalt kulturnav/ressurscenter**

Kulturskolen får stadig tillagt nye oppgaver som for eksempel dirigentoppgaver innen frivillig musikkliv både for barn og voksne. Med denne utviklingen følger at kulturskolen blir sentral i både skole- og frivillig sammenheng. Kulturskolen er navet som knytter frivillighet og skole sammen i form av lærerkompetanse. Dette er krevende, for hadde kulturskolen valgt skolen som hovedtilknytningspunkt, så hadde vi oppnådd større likebehandling med grunnskolens lærere, men vår gjerning er like mye knyttet til frivilligheten, og de kan oppleve at de mister sin frihet om vi blir for knyttet til skole. Administrativt burde det vært gitt ressurs til rektor/sentral kulturskoleadministrasjon slik at det er mer tid til å jobbe koordinerende.

Rådmannen ønsker avslutningsvis å poengterer at utvalgets dokument framstår som noe vag og lite forpliktende. Mye gode tanker, men forholdsvis lite forpliktende.

Innstilling:

Formannskapet i Alvdal slutter seg til høringsuttalelsen slik den foreligger.

Formannskapet behandlet saken i møte 18.02.2011 :

Innstillingen enstemmig vedtatt.

Vedtak

Formannskapet i Alvdal slutter seg til høringsuttalelsen slik den foreligger.